

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Practici Tractatus, De Legibus

Marchius, Ewald

Coloniæ Agrippinæ, 1660 [erschienen] 1661

Cap. XXX. An Consuetudo possit dici rationabilis quæ adversatur legi
rationabiliter latae

urn:nbn:de:hbz:466:1-42256

lum secum importat communitatis consensum, aut voluntatem, inducendi aliquod Jus contrarium, aut Legis abrogationem quia tantum procedit, tanquam ex causâ extrinseca, & per accidens eo quod servandæ Legis casus non occurrat, non autem ex aliqua voluntate, omittendi Legem, quod requiritur, ut per actus aliquos, sive positivos, sive privativos, novum aliquod Jus inducatur contra antiquum: quia necesse est, quod actus fiant, animo inducendi talem consuetudinem, licet hic animus ordinariæ, solet magis esse tacitus, quam expressus, unde Glossa in cap. ult. de consuetud. & alij plures docent, quod per actus ex ignorantia, vel errore factos, non inducatur consuetudo, quia sunt involuntarij, sive illa sit ignorantia facti, puta, quâ ignoretur, quod hi actus sint, contra talem Legem; sive Juris, puta quia ipsa Lex ignoratur, ut exponit Suarez lib. 7. cap. 12. Eo quod ignorantia impediatur voluntarium.

C A P U T XXX.

An Consuetudo possit dici rationabilis: quæ adversatur LEGI rationabiliter lata.

PRO huius difficultatis explicatione observandum est, non hæc eadem esse, Consuetudinem aliquam esse simpliciter bonam &

& Consuetudinem esse rationabilem: quia ut consuetudo sit simpliciter bona, requiritur, quod actus & actuum frequentatio, excusent malitiam, non tantum ex parte objecti, sed etiam ex parte operantium, & quo ad omnes circumstantias. Quæ non requiruntur omnia ut consuetudo possit dici rationabilis, sed ad hanc requiritur imprimis, quod non sit mala, ex parte objecti, sive, quod actus ejus, non sint intrinsece mali, neque tales, quod nulla humana potestate, possint cohonestari; quia tales actus, quantumcumq; diu frequentati, non possunt novum jus inducere, neque antiquum abrogare.

Itaque continuata frequentatio talium actuum, non meretur etiam, nomen consuetudinis, sed corruptelæ & abusus. Neque hoc tantum requiritur, quod ex objecto non sit simpliciter mala, sed etiam quod non includat aliquam indecentiam, neque adducat periculum mali. Cujusmodi sunt, quod Clerici incumbant venationibus, vacent Tripudijs, aut Ludis minus convenientibus, ipsorum ordini, aut statui. Item quod officia Justitiæ vendantur, vel quod Justitiæ Ministri, sive judices admittant munera.

Notat hoc Abbas ad capit. Cum inter de Consuetudine; ubi docet, omnem cōsuetu-
di-

dinem contra honestatem, sive decentiam (quæ semper aliquid simpliciter malum includit) esse irrationabilem: nihil enim istorum aut similium potest rationabiliter, per formam LEGIS statui, neque potest LEX quæ ejusmodi prohibet, abrogari rationabiliter, etiam per ipsum Legislatorem. Non vero censetur consuetudo, mox irrationabilis, quia est contra aliquam prohibitionem, vel præceptum humanum, sive civile, sive Ecclesiasticum, ut colligitur ex cap. ult. de consuetudine, & ex LEGE, de quibus supra citat. quæ plane supponunt, aliquando jus positivum humanum tolli. per consuetudinem, quam volunt esse rationabilem, unde non debet consuetudo censerirrationabilis ex hoc solo, quod sit contra LEGEM humanam, & ita docet Panormitanus in citatum ca. & alij plures Canonistæ, & Bartolus in LEGEM secundam, cod: quæ sit longa consuetudo)

Unde sequitur, non requiri etiam, quod sit bonus, ex quibus consuetudo constat, careat omni malitia, ut habeatur illa rationabilis. Inmo dicit Suarez lib. cit. cap. 18, §. Non necessarium esse quod tales omissiones, quibus LEX abrogatur, sint peccaminosæ, saltem in principio: quia inquit, si provenirent ex ali-

quã rationabili excusatione, non declararent voluntatem LEGI contrariam: ut si occurreret necessitas excusans: tunc enim non esset dissuetudo; sed purus non usus LEGIS qui ex omnium sententia, non sufficit, ad LEGIS abrogationem inducendam.

Quod si vero tam frequentes sint eiusmodi occasiones, sive necessitates, ut possint ostendere, LEGEM esse incommodam, aut inutilem, tunc consuetudo, non proprie abrogabit LEGEM, sed quia manifestatur ejus inutilitas, hinc per se emoriatur, & cessabit. Idem docet latius Suarez eodem loco §. 25. ubi dicit, Cajetanum hoc loco ad secundum, & omnes ita sentire. Non tamen satis erit, ut consuetudo censeatur rationabilis, quod auctus ex objecto, non sint inhonesti, neque indecentes, aut tales quorum frequentatio, & ordinarius usus sit periculosus, sed, ut affirmari possit rationabilis, in ordine ad LEGEM abrogandam.

Requiritur etiam, quod adsint rationes, quæ licet sufficientes non sint, ut per se LEGEM extinguant, tamen sint tales, quod Legislator propter illas possit rationabiliter LEGEM mutare, aut abrogare: quamvis enim LEX rationabiliter lata sit, & etiam rationabiliter perseveret, ob certos respectus,

possunt tamen concurrere alia rationes, ob quas etiam rationabiliter à Legislatore queat mutari, quemadmodum duo contraria, possunt simul esse probabilia. Et si in altera parte forsitan sit aliquis excessus, non mox efficit alteram partem irrationabilem, sicuti, quod una pars contradictionis sit probabilior, non facit alteram improbabilem.

Ex his patet Responsio ad difficultatem propositam. Dicendum enim est, quod supposita honestate, ex parte materiae, quoad non repugnantiam, cum LEGE naturali, vel divina, & remota indecentia, quod sufficiat ad consuetudinis rationabilitatem, quod suffulciatur quibusdam rationibus, ob quas Legislator possit rationabiliter LEGEM mutare, si vellet, quamvis non sint tales, quae faciant LEGEM per se cessare, sive emori. Rationalis enim, tunc est illa legalis voluntas, sive consensus Legislatoris, quo consentire iudicatur, in LEGIS abrogationem.

Quod autem per actus malos, saltem ab initio, Legis abrogatio fieri possit, hoc mirum videri non debet: quia actus illi non concurrunt, tanquam causa per se istius Abrogationis, sed tanquam causa per accidens, & causa, sine qua non: nam causa per se, est Legalis

galis voluntas sive jus, quod voluit Legem
cedere aliquando consuetudini inolitæ, quæ
subnixæ sit probabilib⁹ saltem rationibus, ob
quas Legislator possit rationabiliter Legem
mutare; quod secundum rectam rationem
ordinatum est pro subditorum commodita-
te cum regimen communivitatis sit suavius:
Interim vero, quod tandem resultat, ex ejus-
modi consuetudine non est malum, cum si-
miles actus postea fiant, sine malitia, ablata
nimirum Lege, & in hoc consentire censen-
dus est Princeps, abrogando Legem. Et hoc
modo, licet consuetudinis illius actus, qui-
bus constat, sint irrationabiles, prout fiunt,
(videlicet contra Legem) non tamen in sub-
stantia, sive ab intrinseco: quia possunt licite
fieri, ablata scilicet Lege, quia Princeps pro-
pter istam consuetudinem prudenter & ra-
tionabiliter potest Legem abrogare, & sic
consuetudine completâ, & Lege abrogata, ac-
tus postea licite fiunt, & jus quoque ad eos
libere faciendos, justum est, quia non est, nisi
quædam carentia sive solutio, à Lege prohi-
bente, quæ rationabiliter auferri potuit. Ita

Wiggers in 1.2.q.97.art.3.